

5. Belgian Official Gazette (2013), Law of 22 April 2013 on the Protection of Medical Personnel [online]. Available at: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=fr&

6. «Неадекватність» пацієнта і самооборона медичного працівника: кримінально-правова оцінка. URL: <https://z-1.com.ua/ua/zl81/>

УДК 343(043.2)

Батраченко Т.С., к.ю.н., доцент,
Крутий В.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро, Україна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД ПРИЗОВУ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ

В умовах сучасної геополітичної ситуації, коли зростає загроза терористичної активності та розвитку конфліктів, важливо забезпечити належний рівень обороноздатності держави. Одним зі складових елементів обороноздатності є забезпечення належного функціонування Збройних Сил. У цьому контексті надзвичайно важливим є заповнення військових формувань, а також забезпечення належного рівня кваліфікації та підготовки військовослужбовців.

Метою цієї статті є аналіз кримінальної відповідальності за ухилення від призову на військову службу в Україні.

Військовий обов'язок громадян України встановлюється за для реалізації конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. Правовою основою військового обов'язку і військової служби є Конституція України, згідно зі статтею 65 Конституції України захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України. Громадянин України може виконати свій обов'язок за призовом на військову службу або в добровільному порядку (за контрактом) [1].

Кримінальним законодавством встановлено відповідальність за ухилення від призову на строкову військову службу. Так, ст. 336 Кримінального кодексу України (далі – КК), ухилення від призову на строкову військову службу, якщо воно скоєне повторно або з використанням підробленого документа або за інших умов, передбачених цією статтею, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Якщо ухилення від призову на строкову військову службу скоєне вперше, то відповідальність передбачається ст. 337 КК України. Згідно з цією статтею, ухилення від призову на строкову військову службу карається штрафом від сорока до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років.

У разі якщо ухилення від призову скоєно не повторно та без використання підробленого документа, але призвело до серйозних наслідків, таких як загибель військовослужбовців, поранення, втрата бойової техніки та інше, можуть бути застосовані більш суворі кримінальні санкції відповідно до інших статей Кримінального кодексу України, наприклад, ст. 115 (вбивство), ст. 119 (загроза вбивством), ст. 194 (саботаж) тощо [2].

Попри наявність численних досліджень ступінь розробки проблем реалізації кримінальної відповідальності за ухилення від призову на військову службу у науці кримінального права не є достатнім. Пояснити це можна тим, що: 1) об'єктом аналізованого складу злочину був встановлений порядок управління, в попередні роки адміністративно-командного керування країною і військово-політичної могутності СРСР труднощів із призову молоді в армію майже не існувало, тому наукове обговорення так званих «мертвих» статей КК УРСР відбувалося у межах коментарів до КК; 2) військово-кримінальна статистика (абсолютні показники) дотепер залишається конфіденційною. З огляду на це наукового інтересу проблеми реалізації кримінальної відповідальності за ухилення від призову на військову службу не викликали. Проте окремі положення щодо встановлення покарання за ухилення від призову на військову службу знайшли відображення у працях М.І. Бажанова, П.Ф. Грішаніна, О.О. Дудорова, М.П. Журавльова, Г.Ф. Полєнова, В.В. Сташиса, Є.Л. Стрельцова, М.І. Хавронюка. Виходячи з цього, метою роботи є пошук шляхів удосконалення правових підстав призову громадян України на військову службу (бланкетна платформа КК України і механізму реалізації кримінальної відповідальності за невиконання цього конституційного обов'язку (ст. 335 КК України).

Отже, ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу може тягнути за собою, крім адміністративної, ще й кримінальну відповідальність у випадках, установлених кримінальним законодавством України. Диспозиція ст. 335 Кримінального кодексу України є бланкетною, а тому під час здійснення кримінально-правової кваліфікації суспільно небезпечних діянь, передбачених цією нормою, виникає низка проблем щодо правильного та чіткого застосування чинного законодавства України (законів і підзаконних нормативно-правових актів) у сфері проходження військової служби. У зв'язку з цим на сьогоднішній день відсутній чіткий алгоритм

застосування цієї кримінально-правової норми на практиці. Так, посилаючись на різні нормативно-правові акти, можна по-різному тлумачити основні поняття й ознаки складу злочину, передбаченого ст. 335 Кримінального кодексу України. Варто також відзначити, що ст. 335 Кримінального кодексу України встановлює кримінальну відповідальність лише за ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу та не передбачає відповідальності за ухилення від альтернативної служби, яка є службою, що запроваджується замість проходження строкової військової служби й має на меті виконання обов'язку перед суспільством [3, с. 232].

Література

1. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 бер. 1992 р. № 2232-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
2. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2332>
3. Медведєва І. Окремі аспекти реалізації кримінальної відповідальності по ст. 355 КК України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 232-233.

УДК 343.9(043.2)

Бахмач А.О., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СВОЄЧАСНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ, ЯКІ БРАЛИ УЧАСТЬ У БОЙОВИХ ДІЯХ, ЯК МЕТОД ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

Важливість своєчасного вжиття суспільством та державою комплексних заходів з метою запобігання злочинності серед військових, які брали участь у бойових діях, явно демонструє зарубіжна статистика.

Так, за даними Міністерства юстиції США, оприлюдненими у 2015 році, у США кожен третій військовий-ветеран принаймні один раз, у порівнянні з менш ніж п'ятою частиною всіх неветеранів, був заарештований за правопорушення [1].

Згідно з даними звіту Ради кримінального правосуддя США «From Service through Reentry. A Preliminary Assessment of Veterans in the Criminal Justice System», оприлюдненим у серпні 2022 року, близько 8% усіх ув'язнених США, або близько 181 500, були військовими ветеранами [2].

На підставі цих та інших статистичних даних Рада кримінального правосуддя США зробила висновок, що показники злочинності серед